

CITLIVÉ MUŽSTVÍ: JAK NA TO A JAK PŘÍSPĚT KE SVĚTU BEZ TOXICKÉHO „CHLAPSTVÍ“?

Maja Vusilović a Martin Tománek

Vzhledem k tomu, jak mocně se maskuliní stereotypy objevují v popkultuře, a ukažme si hlavně na filmy, komiksy a hry, tak může být tento odlehčený článek příspěvkem do zatím neexistující diskuze.

Termín „toxický“ je docela běžně používaný termín a ve spojení s mužstvím si dovedeme představit, o co jde: soutěžení, domácí násilí, nadvláda, mužské poučování (mansplaining), chlapské skákání do řeči (maninterrupting), muž sedící přes tři místa v tramvaji (manspreading) a snažící se, aby se jeho koule ničeho nedotýkaly, a hlavně, aby zabral co nejvíc teritoria. Prostě když k tobě přijde otec a zjistí, že místo na fotbal jdeš do knihovny, dostaneš zaručený návod na to, jak být chlap.

No, není vše toxické na mužství vtěleno do slova chlap? Nevadí nám maskulinita a mužství, ale vadí nám její mantinely, rakev všech mužů, ve které mužství plesniví a smrdí už dva tisíce let, možná aj dýl.

Obzvlášť teď, když jsme uprostřed iluze o naší evropské civilizovanosti ještě neratifikovali istanbulskou úmluvu. Myslíte si, že po dvou světových válkách, několika genocidách, uprostřed enviromentálního rozvratu, ve světě po kampani MeToo, je bezpečné takto toxicky vychovávat naše syny?

Také vy se můžete vyléčit z toxické maskulinity!

Pokud vám toxické chlapství smrdí, máme pro vás zázračný návod na život! Už víte, jak se budete orientovat ve světě pod nadvládou homosexuální totality a genderové ideologie? Ale teď fakt vážně, chtěli bychom vám představit koncept tender masculinity, který jsme přeložili jako citlivá mužskost. Používáme ho v protikladu k toxické maskulinitě – chlapství. Citlivé mužství je možnost, šance, jak být lepší verzí sebe sama. Člověk může být tím, čím by měl být. Potřebujeme citlivou mužskost, protože v současné době je mužské chování velmi zúženo a zmenšeno na určitý druh jednání, je to vězení. Muži tak

nedostávají mnoho možností k vedení plného emocionálního života. Akceptované mužské chování je redukováno na kontrolu, moc, strach, izolaci, povinnost, čest a slávu. Respekt a projevy uznání se radikálně liší: zatímco toxické chlapství získává uznání strachem (jsi silnější, máš můj respekt, jinak mě zmlátíš), citlivé mužství dostává respekt a uznání, protože je jeho nositelem dobrý člověk. Standardy pro toxické chlapství jsou tak kruté, že lidskou bytost dehumanizují. I když se nechceš chovat jako toxický muž, tak to děláš, protože máš strach, že budeš nálepkován, izolován, vyloučen jako jiní „zbabělí buzeranti“ a „zženštilí slabáci“. Výsměch (shaming) je důležitou strategií toxické nadvlády nad mužstvím. Konfrontovat stud a tento způsob komunikace je důležitý úkol pro nás všechny. Citlivé mužství je nová věc, protože svět do teď podobné jednání vnímal jako nějakou perverzi pro „teplouše“. Svět je barevnější a muži si ho zaslouží vidět. Spektrum chlap / „teplouš“ je omezující.

1. Postoj k emocím

Chlapství

Vnější prožívání je bráno jako ostuda a slabost. Potlačování prožívání je oceňováno. Jediné povolené emoce jsou: tvrdost, agrese, průbojnost. Míst v životě, kde se dají prožívat emoce naplno, moc není. Proto ty oslavy vítězství fotbalových zápasů, proto se chlap musí opít, než se rozbere, proto domácí násilí. Chlap je emočně snadno rozhoditelný. Rozhodí ho kdejaký teenager se zájmem o ekologii. Stereotypní, okleštěné prožívání. Je furt nasraný a umře v padesáti na stres a rakovinu. Nemá kompetence a schopnosti, jak si poradit s těžkou situací a krizí, protože nezvládá emoce. Paradoxně je to on, kdo se chová jako ti, jež nálepkuje jako hysterky.

Citlivé mužství

Dospělé prožívání je bohaté a víceúrovňové. Díky prolitým slzám nad světem má sílu se postavit všemu, co mu přijde do cesty. Rozumí

stabilitě v sobě. Prožívá negativní emoce stejně hluboce jako pozitivní, učí se je komunikovat s ostatními, je si jistý celistvostí emočního prožívání, reflektuje emoce a mluví o nich. Je mu 70, běhá maratony, prostě je to zdravý prospěšné. Prožívá zdravou zranitelnost, není to pro něj ohrožení maskulinity. Výborným příkladem citlivého mužství, který by se s přehledem mohl objevit u všech bodů, je Ježíš.

2. Kamarádství a romantické vztahy

Chlapství

Vytváření toxických mužských bratrstev. Něco jako když jdeš po fotbale do sprchy a musíte si říct sedm homofobních vtipů, než se podíváte na své penisy. Není zde schopnost vyjadřovat emoce vůči ostatním mužům. V mužských bratrstvech je statisticky častější násilí. Mnoho mužů bylo znásilněno na vojně nebo ve vězení. Tento akt vyvěrá ne ze sexuální orientace, ale právě z toxické predátorské dynamiky mužských bratrstev. Proto v chlapském kamarádství hrozí mužům násilí, a je o to horší, že je to jedno z největších tabu. Pokud nejde o fyzické násilí, tak přijde na řadu alespoň výsměch. Agresivita je jediný způsob, jak se toxický muž snaží být přitažlivý. Neinvestuje do mimoromantických vztahů. Toxické mužství je velmi cynické vůči emocím: „kámo, tohle jsou sračky, je to jedno, pojď dáme panáka.“ Typickým představitelem toxického kamarádství je Bratrstvo kočičí pracky.

Citlivé mužství

Schopnost obejmout kamaráda a říct mu, že ho máš rád, a být schopen investovat nejen do romantických vztahů, ale i do přátelských. Marx a Engels! Mít schopnost udržovat kamarádské vztahy se ženami, bez důrazu na sexuální dobývání. Ano, existuje to! Citlivé mužství se nebojí kamarádských vztahů s muži. Se svými mužskými přáteli se nebojí mluvit o problémech a zápasech, které v životě prožívá. Není to jenom vzdálené redukované chování, „zajdeme na pivo vole“, ale je v tom opravdová autentická hloubka, ne odcizené „kamarádství“. Nebojí se opustit mělkost chlapského toxického prožívání přátelství. Je schopné se vyhnout toxickým vztahům, je asertivní ohledně soužití a klidně je opustí, a to i za tu cenu osamělosti. Citlivé mužství je hlouběji zapojeno do partnerského soužití a nenechává na své partnerce/partnerovi veškerou práci a veškeré rozhodování o vztahu. Dobrým příkladem kamarádství v rámci citlivého mužství by mohly být Rychlé šípy, kdyby Foglar bral v potaz ženy. Ale citlivé mužství je proces, ve kterém každý dělá chyby, Jestřába nevyjímaje.

3. Emoční práce a péče

Chlapství

Celý život parazituje na ženské emoční práci od maminek, učitelek, partnerek, manželek, dcer. Ano, emoční práce existuje. Je to neviditelná práce, kterou (většinou) ženy vykonávají po celý život, protože jsou naučené, že to dělají lépe než muži. Řídí romantické vztahy, starají se o emoce ostatních, nezapomínají na narozeniny, celkově pečují o emocionální naplněnost celé rodiny/skupiny. Chlap neoceňuje emoční práci, dokonce ani neví, co to je. A pak, když máma umřela, tak se divil, že se doma už nikdo o ničem nebaví a lidi o sebe nemají zájem. Chlapák si taky rád vybírá práci, která je jednoduchá a je vidět. Chce se cítit jako rytíř na bílém koni, který přijede a zachrání situaci, a hlavně za

to chce obdiv. Hele, koukejte na mě, jak jsem podržel dveře! Hele, jak jsem pohlídal dítě (které je mé vlastní)! Džentlmenství v tom nejhorším slova smyslu. Je to hra na péči, performativní činnost, která je ve svém tvrdém jádru lží. Fakin Johnny Bravo.

Citlivé mužství

Je si vědom konceptu emoční práce, váží si ji, není to parazit, používá emoční práci ve vztazích. Nevnímá ji jako věc jenom pro ženský, ale umí pracovat emočně ve prospěch lepších vztahů. Nevyhýbá se práci, která obsahuje emoční složku. Je aktivní a přítomný otec, podporující partner. Neočekává obdiv a potlesk ze věci, které by měly být samozřejmost. Nevybírá si jednoduchou, rychlou práci, za kterou získá obdiv, nepředvádí se. Spravedlivě všechno bere půl na půl. Nepřemýšlí o tom jako o hře, žije život v ohleduplnosti. Nežije v tržním světě, kde očekává odměnu za svou emoční práci. Bere na vědomí emoce ostatních a je zodpovědný za emoce druhých, nese následky za své chování. Aktivně se podílí na práci v domácnosti, čistí koupelnu, žehlí oblečení, vaří, myje nádobí, nakupuje – a nevnímá to jako feminizovanou práci.

4. Vztah k slabým, neprivilegovaným a utlačovaným

Chlapství

Pohání ho ideály soutěživosti, je pevnou a integrální součástí kapitalismu. Čeká jen na správný moment, kdy se může dostat k moci a penězům. Používá vlastní mužská privilegia, aby se dostal k větší moci a ještě víc rozšiřoval nespravedlnost ve světě. Terčem jeho zoufalých vtipů a humoru jsou ti dole, slabší bez reálné moci: je to totiž bezpečné. Ve skutečnosti nemá tolik odvahy, aby konfrontoval lidi u moci. Sadisticky si svůj humor užívá. Typicky humor rasistický a sexistický. Cikáni, blondýny, židi, tlustí lidé, jen to lítá. Říká, že nemá rád jakékoliv ideologie, ale ve skutečnosti říká, že mu vyhovuje ta vládnoucí. Je pasivní vůči světu kolem. Vysmívá se lidem, kteří o spravedlnost usilují, aby zakryl vlastní neschopnost. Toxická část meme světa, strefujícího se do „social justice warriors“, je typickou ukázkou tohoto způsobu přemýšlení. Svou touhu po spravedlnosti realizuje v bezpečných fikčních světech, jako jsou počítačové hry, ale dál nejde. Nemá touhu se realizovat za spravedlnost v reálném světě. Typický představitel je třeba Luděk Staněk.

Citlivé mužství

Je si vědom výhod, se kterými se narodil, a používá je ku prospěchu slabých – tedy aby konfrontoval společenskou nespravedlnost. Je spojenec v boji LGBTQ+ lidem, národnostním menšinám, pracujícím, sociálně znevýhodněným, ženám, prostě všem, kteří mají v kapitalismu smůlu. Nestydí se mluvit o tom, co dělá, a nevidí to jako ohrožení vlastní maskulinity. Je si vědom, že jeho gender není nadřazený a že jde o konstrukt. Začíná u sebe a snaží se principy spravedlnosti uplatňovat ve svém životě. Nemá strach jít do konfliktu s autoritami a nespravedlností, ale nepohání ho touha po slávě, ale touha po změně. Nevyhledává únik z nespravedlnosti, ale hledá konstruktivní řešení. (A klidně taky hraje počítačové hry!) Vyznačuje se chováním, které následuje vysoké morální standardy a je zodpovědný. Dobrý příklad, který je vidět, je filmový kritik a genderman Kamil Fila.

5. Hranice a konsent

Chlapství

Kašle na to a dělá si co chce, je dobyvatel. Není seznámen s konceptem konsentu a hranic a nemůže je aplikovat. Není s to ani pochopit, co to znamená, a to ani i po vysvětlení. Opakuje zbytečné a hloupé fráze jako „ona to chtěla“, „ne znamená ano“, „ženský máji rádi, když je dobýváš“. Líbí se mu rape culture, považuje násilí a nadvládu v sexualitě za normu. Co hůř, možná násilník je. Jedná se samozřejmě o širší věc, která přesahuje romantické vztahy. Nerespektuje hranice ani svých kamarádů, členů rodiny, atd.

Citlivé mužství

Respektuje osobní hranice lidí, dává najevo vlastní, rozumí konsentu. Ne pro něj znamená ne. S pochopením naslouchá, kde hranice druhých leží. Zneužití moci, se mu hnusí.

6. Péče o sebe

Chlapství

Všechny jeho produkty v koupelně musí mít nápis men, aby nebyl ve svých očích za buzeranta. I tak je to podezřelý, správný chlap má smrdět a když si sundá kalhoty, má vyletět masařka. S ohledem na to, že mu není povoleno vyjadřovat vlastní emoce, nemá příležitost aplikovat změny ve svém životě a posunovat se k lepšímu. Nezbyvá mu, než se motat ve vlastním neštěstí, potlačuje depresi a zapíjí to alkoholem. Sklouzává k destruktivitě. Často, aby jej tato destruktivita nezasáhla, směřuje agresi a násilí na jiné. Není seznámen s konceptem osobního růstu a s prací na sobě. Celou práci na sobě realizuje v posilovně a soustředí se na vytváření hypermaskulitního těla. Performativně potlačuje bolest a vlastní hranice, často končí s vážnými zraněními. Jí hodně nezdravého jídla. „Tělo má jít do hrobu zhuntovaný.“ Ve výsledku je dost indisponován k tomu, aby fyzicky něco dělal po padesátce, což může být frustrující. Začarovaný kruh. Příklad tohoto chování je fiktivní postava Bohuša z filmu Dědictví, aneb Kurvahošigutntág.

Citlivé mužství

Vyrábí si vlastní přírodní deodorant, bio, ekologicky udržitelný. Pracuje na sobě, chodí na psychoterapie, nestydí se za to, otevřeně o tom mluví. Umí přiznat vlastní zranitelnost a slabost, nemá se slabostí problém a nepovažuje ji za selhání. Tato vlastnost mu někdy může zachránit život! Je seznámen s pojmem zdraví, a to jak na fyzické, tak na psychické rovině. Umí si uvařit, vaří si zdravě a má se rád. Cítí se krásný. Délka jeho penisu ho nezajímá. Dobrým příkladem, jak se vyrovnat se svými emocemi a jak zdravě žít bez alkoholu, je Karel Nešpor.

7. Sexualita

Chlapství

Heterosexuální penetrativní sex, chlap s koulema, ženská s kozama a je vymalováno. Kdo penetruje, ten má navrch nad tím, kdo je penetrován. Hodně studu a komplexů. Chlapské mužství je v sexualitě odvízené, protože každý citový kontakt a prožitek je něco, co se do krámu toxického chlapáctví nehodí.

Citlivé mužství

Nevidí sex jako vítězství a trofej svého mužství, uznává hranice a neprojevuje sexualitu skrze násilí, pokud tam není souhlas. Není homofobní a nemá černobílé vidění sexuality. Mužské kamarádství není hrozbou pro jeho sexualitu. Není odcizený v prožívání sexuality, je citově zainteresovaný. Mockrát už jsme slyšeli, že muži ve světě po kampani MeToo nic nemůžou, ani podržet dveře, že moderní feminismus představuje útok na jejich mužství. Právě kvůli tomu máme tolik nesmyslů, jako je AltRight, oba dva Klausové, Sdružení přátel bílého heterosexuálního muže a mnoho dalších polonácků, čtvrtnácků a padesátníků, co nezvládají stárnutí. Ve skutečnosti jen předstírají zájem o práva mužů. To co dělají, je jen reprodukce mocenských struktur, které mužům ubližují. Hledači křesťanských hodnot by vlastně Ježíšovi nadávali do zženštilých buzerantů, co nebyli na vojně.

Muži si zaslouží víc.

Zaslouží si osvobození od chlapství – toxické maskulinity. Snažili jsme se popsat jiný způsob, jak být mužem. Šlo nám o subverzi patriarchálních očekávání maskulinity. Muž, který jde cestou tender maskulinity, citlivého mužství, má tyto vlastnosti: integrita, vědomé prožívání emocí, asertivita, soucit. Má bohatou osobnost, je empatický, orientuje se a je zdatný v mezilidských vztazích, má se rád a má rád druhé. Pokud se svět rozhodne, že je citlivé mužství cesta, budeme mezi námi mít méně teroristů, méně masových vrahů, psychopatů pod vlajkou chlapství i méně sebevražd.